

УДК 625.1

PREREQUISITES FOR THE INTEGRATION OF THE RAILWAY NETWORK OF UKRAINE INTO THE TRANS-EUROPEAN TRANSPORT NETWORK

ПЕРЕДУМОВИ ІНТЕГРАЦІЇ ЗАЛІЗНИЧНОЇ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ ДО ТРАНСЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТРАНСПОРТНОЇ МЕРЕЖІ

Balesta O.S. / Балеста О.С.

postgraduate student / аспірант

State University of Infrastructure and Technologies,

Kyiv, Kyrylivska, 9, 04071

Державний університет інфраструктури та технологій,

Київ, вул. Кирилівська, 9, 04071

Анотація. В роботі розглядаються основні передумови, які формують потребу у інтеграції української залізничної мережі до Трансєвропейської транспортної мережі (TEN-T), з урахуванням існуючих викликів, у тому числі військових, економічних та торгових тенденцій, а також існуючих законодавчих засад та ініціатив Європейського Союзу в контексті розширення мережі TEN-T

Ключові слова: Інтеграція, залізнична мережа України, Трансєвропейська транспортна мережа.

Abstract. The work considers the main prerequisites that shape the need for the integration of the Ukrainian railway network into the Trans-European Transport Network (TEN-T), considering existing challenges, including military, economic, and trade trends, as well as existing legislative principles and European Union initiatives in the context of TEN-T network expansion.

Key words: Integration, railway network of Ukraine, Trans-European transport network.

Вступ.

У сучасному світі, де глобалізація та інтеграція стають ключовими факторами розвитку, транспортні мережі відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного обміну товарів та послуг.

За останні роки Україна стикається зі значними транспортними викликами спричиненими військовою агресією проти України [1] та економічним курсом розвитку країни в частині незворотності євроінтеграційних процесів [2]. Залізнична транспорт в Україні не є виключенням та має величезний потенціал для подальшого розвитку та інтеграції до європейської транспортної мережі.

Для успішного розгляду проблематики інтеграції національної залізничної мережі необхідно врахувати ряд важливих довгострокових та короткочасних передумов, у тому числі геополітичних, які сформували запит на здійснення відповідної інтеграції.

Основний текст

Одним із головних навантажень на транспортну систему України, у т.ч. залізничну, є значна зміна логістичних шляхів через військову агресію з боку Російської Федерації. Військова агресія Російської Федерації спричинила значні обмеження морських експортних шляхів з переорієнтацією вантажопотоків до кордонів з країнами членами ЄС. Так станом на 16 червня 2022 року на мережі АТ «Укрзалізниця» (національний залізничний перевізник та оператор інфраструктури в Україні) було зафіксовано близько 42 000 вантажних вагонів,

що прямували до кордону з ЄС не зважаючи на дефіцит потужностей елементів транспортної системи. Станом на 15 квітня 2024 року відповідний показник становив 7 884 вагони. Таке падіння, в першу чергу, спричинене деблокуванням українських глибоководних портів та як наслідок відновлення звичних експортних маршрутів. Не зважаючи на очікуване стрімке падіння попиту на залізничні перевезення у напрямку ЄС, попит на такі перевезення все ще залишається достатньо високим, що є однією із передумов для інтеграції національної транспортної системи до TEN-T.

Разом з цим, закриття повітряного простору над Україною з 2022 року для цивільного та комерційного використання також спровокували значний попит на міжнародні пасажирські перевезення, який навіть після відкриття повітряного простору може залишитись на дуже високому рівні. Так, станом на кінець червня 2023 року за кордоном через війну перебуває 5,6–6,7 млн українців [3]. За різними сценаріями закордоном можуть залишитись від 1,3 до 3,3 млн українців, що є значним важелем розвитку міжнародних пасажирських перевезень між Україною та ЄС [3].

Реалізація Плану дій «Solidarity Lanes» Європейської Комісії зі створення альтернативних логістичних шляхів, у тому числі залізницею, безпосередньо пов'язаний з інтеграцією української логістичної системи з європейською. В рамках «Solidarity Lanes» з травня 2022 року по січень 2024 року Україна експортувала близько 122 млн тон вантажу, з них близько 64 млн тон зернових, олійних та продуктів переробки [4]

За результатами 2022 року питома вага торгівлі товарами та послугами з ЄС склала 53,6% від загального обсягу торгівлі України. Загальна вартість товарообігу між Україною та ЄС збільшилася на 10% між 2021 та 2022 роком [5]. Таким чином Європейський Союз є найбільшим торговим партнером України, а динаміка торгівлі та інтеграції українського ринку до європейського тільки зростають. Тимчасове призупинення імпорتنих мит і квот на експорт української сільськогосподарської продукції, що діє з 4 червня 2022 року та продовжений до 5 червня 2025 року в свою чергу може розглядатись не лише як підтримуючий захід української економіки, а й як підготовка до впровадження вільного ринку з ЄС.

Відповідно до Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року сучасний стан транспортної галузі не повною мірою відповідає вимогам ефективної реалізації євроінтеграційного курсу України, а одним із завдань транспортної політики України є поєднання інфраструктури з Транс'європейською транспортною мережею (TEN-T), у тому числі залізничною мережею [6]. Така транспортна політика є логічним продовженням взятих Україною зобов'язань у рамках Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [7].

Разом з тим, пропозиція Європейської Комісії щодо розвитку Транс'європейської транспортної мережі, у тому числі щодо продовження коридорів TEN-T через Україну, шляхом внесення змін до відповідних Регламентів, дозволить залучити додаткове фінансування до розбудови та розвитку транспортної системи України у рамках коридорів TEN-T. Станом на

2024 рік були запущені перші проекти розвитку транскордонної інфраструктури, яка межує з коридорами TEN-T, у рамках програми фінансування від ЄС Connecting Europe Facility.

Висновки.

Таким чином інтеграції української залізничної мережі до TEN-T є логічним продовженням геополітичного курсу країни та розвитку торгівельних взаємовідносин з країнами членами ЄС. Визначено, що приєднання української мережі до коридорів TEN-T також забезпечує додаткові можливості з залучення фінансування інфраструктурних проєктів через Європейські програми розвитку, що в свою чергу вкрай важливо для розвитку транспортної системи України та її інтеграції до мережі TEN-T

Література:

1. Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022 [Електронний ресурс] // Про введення воєнного стану в Україні - Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
2. Конституція України, 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Вишлівський Г., Самойлюк М., Михайлишина Д., Томіліна М., Дослідження Центру Економічної Стратегії [Електронний ресурс] // – Режим доступу: <https://ces.org.ua/refugees-from-ukraine-ukr-final-report/>
4. EU-Ukraine Solidarity Lanes. An official website of the European Union. URL: https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/eu-ukraine-solidarity-lanes_en
5. Міністерство економіки України. 2023 [Електронний ресурс] // Бюлетень Стану торговельних відносин між Україною та ЄС у 2022 році. – Режим доступу: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=5db05993-288d-4981-9f26-f0f6efe586e2&title=BiuletенStanuTorgovelnikhVidnosinMizhUkrainoiuTasU2022-Rotsi>
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. №430-р [Електронний ресурс] // Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text>
7. Угода Про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

Науковий керівник: к.т.н., доцент Щербина Р.С.

Стаття надіслана: 16.04.2024 п.

© Балеста О.С.